

सॅनिटायझरचे त्वचेवरील दुष्परिणाम

डॉ. पराग सहस्रबुद्धे
प्लास्टिक सर्जन

एका संध्याकाळी क्लिनिकमध्ये एक स्त्री चेहेऱ्यावर आलेला रॅश दाखविण्यास आली. खोदून प्रश्न विचारल्यावर कळले, की हाताबरोबर ती संपूर्ण चेहेऱ्याला सॅनिटायझर वापरत होती. त्यामुळे चेहेऱ्याची त्वचा काही प्रमाणात जळाल्यामुळे काळी पडली होती. सॅनिटायझरचा चेहेऱ्यावरील वापर बंद केल्यावर व योग्य ते उपचार घेतल्यानंतर चेहरा पूर्ववत झाला.

त्वचेवरचे दुष्परिणाम

त्वचेला खाज सुटणे आणि इसब : सॅनिटायझरमध्ये आयसोप्रोपिल किंवा इथिईल अल्कोहोल असते. त्याने त्वचेला कोरडेपणा येतो. त्यामुळे खाज येणे, त्वचा तडतडणे, हाताच्या त्वचेवर फोड येणे, हाताची सालपटे निघणे इत्यादी समस्या जाणवतात. सततच्या वापरामुळे त्वचेला भेगा पडतात किंवा त्यातून रक्तस्रावसुद्धा होऊ शकतो. आयसोप्रोपिल किंवा इथिईल अल्कोहोल हे पटकन पेट घेणारे असल्यामुळे हात पूर्ण वाळल्याशिवाय आगीच्या जवळ जाऊ नये.

आपल्या हाताच्या त्वचेवर काही चांगले जिवणूसुद्धा असतात. सॅनिटायझरच्या वापरामुळे ते नष्ट होतात. त्यामुळे त्वचेला संसर्ग होण्याची शक्यता वाढते. अस्थमा किंवा अॅलर्जी असलेल्या आजारांमध्येसुद्धा वाढ होऊ शकते. सॅनिटायझर त्वचा पातळ करतात. त्यामुळे त्वचेवर सुरकुत्या पडणे किंवा त्वचा काळी पडणे असे प्रकार होऊ शकतात. सॅनिटायझर वापरामुळे त्वचेवरील लिपीड थर नष्ट होतो व त्वचा कोरडी पडते. सुगंधित सॅनिटायझरमध्येही रासायनिक द्रव्ये असतात. हे शरीराला खूप हानिकारक आहेत. त्यामुळे जननक्षमता कमी होते व गर्भाची वाढ खुंटते. पॅराबेन्स या रासायनिक द्रव्यामुळे संप्रेरकांसंबंधीच्या समस्या उद्भवतात. अशा प्रकारची सॅनिटायझर वापरू नयेत. काही नॉनअल्कोहोलिक

सॅनिटायझरमध्ये ट्रायक्लोझन किंवा ट्रायलोकार्बन नावाचे प्रतिजैविक संयुग असते. स्त्री रोग तज्ज्ञांच्या म्हणण्यानुसार यामुळे गर्भधारणा, गर्भाची वाढ यात अडचण येऊ शकते.

असे टाळा दुष्परिणाम

- प्रत्येक वेळा सॅनिटायझर वापरल्यानंतर हातावर मॉइश्चरायझर घ्यावे. मिनेरल ऑइल किंवा पेट्रोलियम पदार्थ असलेले मॉइश्चरायझर अधिक चांगले. सॅनिटायझर वापरल्यानंतर हात पूर्ण वाळल्यावर मॉइश्चरायझर लावावे.
- सॅनिटायझरचा वापर कमीत कमी करावा. साबणाच्या पाण्याने हात स्वच्छ करावेत. त्यानंतरही हातावर मॉइश्चरायझर घ्यावे. ज्या हाताच्या क्रीम्समध्ये humectants (Hyaluronic acid), चरबीयुक्त किंवा तेलयुक्त पदार्थ असतील, अशी क्रीम्स त्वचेचे हायड्रेशन वाढवतात.
- सुगंधित मॉइश्चरायझर वापरू नयेत. घरातील साजूक तूप हे उत्तम मॉइश्चरायझर आहे.
- रोज भरपूर पाणी प्या. यामुळे त्वचेची आर्द्रता सुधारते.
- हाताच्या त्वचेवर रॅशेस आल्यास डॉक्टर्सचा सल्ला घ्यावा.